

واکاوی میزان اثربخشی آموزش‌های معاونت اجتماعی بر آگاهی اجتماعی - انتظامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه

تاریخ پذیرش: 1398/10/05

تاریخ دریافت: 1398/07/15

محمد مهدی مظفری¹، مهدی همایون فر²، محرمعلی بلباسی³

از صفحه 91 تا 114

چکیده

زمینه و هدف: آموزش، آگاه‌سازی و اقناع مردم از رویکردهای نوین، مشارکت حداکثری همه عناصر اجتماعی در فرایند تولید و بازتولید امنیت می‌باشد، که مأموریت اساسی نیروی انتظامی تدوین و اجرای آموزش‌های همگانی در تمامی سطوح جامعه می‌باشد. هدف این پژوهش واکاوی میزان اثربخشی آموزش‌های معاونت اجتماعی بر آگاهی اجتماعی - انتظامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه (مطالعه موردی شهر قزوین) است.

روش‌شناسی: روش پژوهش حاضر، شبه تجربی بوده که جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم که در سال تحصیلی 96-1395 مشغول به تحصیل بوده‌اند، حجم نمونه براساس نمونه‌گیری خوشه‌ای و جدول مورگان تعداد 350 نفر انتخاب شده‌اند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه سازمان‌یافته (قبل از ارائه آموزش‌های همگانی و بعد از آن) استفاده شده است، روایی آن از طریق پانل متخصصان و پایایی با روش آلفای کرونباخ (0/79) محاسبه شد. داده‌ها به‌دست‌آمده از طریق آزمون‌های ناپارامتریک U مال ویتنی و کروسکال - والیس، T و تحلیل واریانس یک‌طرفه تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها: نتایج آزمون T نشان می‌دهد که میزان اثربخشی آموزش‌های معاونت اجتماعی بر آگاهی انتظامی - اجتماعی دانش‌آموزان در ابعاد (آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی ناجا (3/3)، آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری و تصادفات) (3/2)، آشنایی با قوانین و مقررات (2/3)، علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی (3/4)، استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی (1/9) و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات (3/3)) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بر اساس یافته‌های آزمون کروسکال - والیس ارائه آموزش‌های در مقاطع تحصیلی مختلف در میزان آگاهی انتظامی - اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر ندارد. در نهایت بر اساس آزمون واریانس یک‌طرفه تحصیلات والدین در ارائه آموزش‌های، موجب افزایش آگاهی انتظامی - اجتماعی دانش‌آموزان می‌شود. بنابراین کلیه فرضیه‌ها تحقیق مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد، بکارگیری آموزش همگانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مؤثر است و نیروی انتظامی با کمک سازمان‌های مرتبط می‌تواند با استفاده از آموزش‌های همگانی تهدیدهای ناشی از آسیب‌های اجتماعی را کاهش دهد.

واژه‌های کلیدی: آموزش، معاونت اجتماعی، ارزیابی آموزش، آگاهی انتظامی - اجتماعی.

1- دانشیار گروه مدیریت صنعتی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران (نویسنده مسول)، رایانامه: mozaffari@soc.ikiu.ac.ir

2- استادیار گروه مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران، رایانامه: homayounfar@iaurasht.ac.ir

3- مددکاری اجتماعی، پژوهشگر دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان قزوین، رایانامه: beleei8295@gmail.com

یکی از بنیادهای زندگی اجتماعی انسان‌ها، تعلیم و تربیت است که همواره در زندگی بشر مؤثر و مطرح بوده است که در دهه‌های اخیر پیشرفت‌ها و موفقیت‌های علمی قابل توجهی در پرتو تعلیم و تربیت و توجه فزاینده به اهمیت و جایگاه آن صورت گرفته است (غلامی، 1389: 70). فلاسفه و متفکران، هر یک فراخور نظریه مورد قبول خود، تربیت را به گونه‌ای تصور و تعریف نموده‌اند، برخی از آنان که بر جنبه‌های فردی وجود آدمی تأکید دارند، تعلیم و تربیت را تلاشی در جهت غنی نمودن رغبت‌های فردی معرفی نموده و کسانی که به ابعاد اجتماعی توجه دارند تربیت را فن اجتماعی و جامعه‌پذیر نمودن افراد قلمداد نموده‌اند (رجبی‌پور، 1390: 29). بنابراین با توجه به تغییرات و تحولات جوامع کنونی آموزش به افراد به‌عنوان یک روش توانمندسازی در برابر چالش‌های زندگی، مهم‌ترین نقش را در موفقیت افراد دارد (ملکی‌پور، 1396). لذا آموزش مستلزم اجرای برنامه‌هایی برای ارتقای قابلیت افراد و تسهیل دسترسی به دانش، مهارت و توانایی‌های جدید در مسیر بهبود عملکرد می‌باشد (پورکریمی، 1394: 8). در این میان امروزه نقش و اهمیت آموزش به‌عنوان یک رکن اساسی در مأموریت‌های نیروی انتظامی الی خصوص معاونت اجتماعی، به یک راهبرد استراتژیک تبدیل شده است. ضرورتاً، نیروی انتظامی بایستی قابلیت‌ها و توانمندی لازم برای عملیاتی نمودن این راهبرد فراهم نماید. هرچند بالغ‌بر یک دهه است که نیروی انتظامی به‌صورت رسمی در تشکیلات سازمانی معاونت مبارزه با مفاسد اجتماعی سابق و معاونت اجتماعی و ارشاد کنونی در سطح یک اداره کل به مأموریت ارائه آموزش همگانی پرداخته است. ولی تاکنون هیچ منبع مکتوبی برای توجیه، آموزش و ایجاد وحدت نظر در کارکنان این رده فراهم نگردیده است. بدیهی است، نیازهای آموزشی افراد، اقشار، گروه‌ها و طبقات جامعه در حوزه انتظامی و اجتماعی بسیار گسترده و متنوع می‌باشد، از طرفی گسترش دامنه فعالیت مشترک و ارتباط متقابل نیروی انتظامی با مردم موجب نوآوری، خلاقیت در نظم اجتماعی¹ و انضباط در حوزه امنیت می‌شود. گسترش و عمق تغییرات اجتماعی در عرصه‌های مختلف سخت‌افزاری و نرم‌افزاری² و سرعت این تغییرات از یک‌سو و از

1 - Social Order

2 - Hardware and Software

سوی دیگر افزایش انتظارات، توقعات و مطالبات مردم و مسئولین از پلیس، نیروی انتظامی را مصمم به پاسخگویی به تغییرات عمده اجتماعی نموده است. در این راستا بهسازی و تسهیل انجام وظایف محوله با تغییر اساسی در پارادایم¹ و دکترین انتظامی در حوزه تأمین و استقرار امنیت عمومی و انتخاب رویکرد جامعه‌محوری² و کنترل اجتماعی³ مبتنی بر آگاه‌سازی و اقناع و پیشگیری اجتماعی از بروز جرائم و آسیب‌ها به‌عنوان یک راهبرد در دستور کار این نیرو قرار گرفته است. در این رویکرد صرفاً سه تا پنج درصد افراد متخلف و قانون‌شکن جامعه در کانون توجه پلیس قرار نخواهد گرفت، بلکه 95 تا 97 درصد باقیمانده که مرتکب جرم و قانون‌شکنی نشده‌اند، نیز با هدف مصون‌سازی آن‌ها و پیشگیری از گرایش به اعمال مجرمانه⁴ در کانون و مرکز توجه قرار خواهند گرفت. بدیهی است جوانی جمعیت، ضریب آسیب‌پذیری را افزایش داده و باعث تمرکز نیروی انتظامی به آموزش‌های پیشگیرانه، بر گروه‌های سنی در معرض آسیب و آسیب‌پذیر شده است. بر اساس اطلاعات آماری سال 1385 مرکز آمار ایران جمعیت دانش‌آموزان کلیه مقاطع تحصیلی 15364465 نفر که بالغ بر 21 درصد کل کشور را در برمی‌گیرد (مرکز آماری، 1385)؛ که بر اساس اطلاعات به‌دست‌آمده درخصوص نیازسنجی آموزشی از والدین دانش‌آموزان، حدود 92/6 درصد از پاسخ‌گویان نخستین اولویت نیازهای آموزشی مرتبط با فرزندان خود را معضل اعتیاد و شناخت روش‌های مؤثر برای برخورد با این مشکل در نوجوانان بیان نموده‌اند. مشکلات و انحرافات جنسی در نوجوانی با 90/22 درصد؛ آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی نوجوانان (خشونت و بزهکاری) و شناخت روش‌های پیشگیری با 88/83 درصد در اولویت دوم و سوم پاسخ‌گویان بوده است. همچنین نیازسنجی آموزشی از مدرسین و مشاورین مدارس، نخستین نیاز آموزشی در دانش‌آموزان با 95/2 درصد مربوط به بزهکاری نوجوانان، کج‌روی‌های اجتماعی⁵ و شیوه‌ی برخورد مناسب با آنان و در اولویت بعدی 92/66 درصد دوست‌یابی و تأثیرات آن در رفتار نوجوانان بوده است (سهل‌آبادی، 1387: 29). بنابراین نیروی انتظامی به جهت قانونی موظف‌اند به استناد بند یک مصوبه مورخه

1- Paradigm

2- Community-oriented

3 - Social Control

4 - Criminal Acts

5 - Social Aberrations

83/10/15 شورای امنیت کشور، آموزش‌های همگانی دانش‌آموزان کلیه مقاطع تحصیلی را سالیانه حداقل چهار ساعت در زمینه انتظامی، اجتماعی و پیشگیری از جرم فراهم نماید (شورای امنیت کشور ابلاغیه شماره 121/م/103 مورخه 83/11/17). ضمن اینکه اجرای این مصوبه شورای امنیت کشور (آموزش دانش‌آموزان و سایر جوامع و هدف مطرح در مصوبه) طی بخشنامه شماره 1800/52196 مورخه 87/6/9 معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری برای کلیه دستگاه‌ها به‌ویژه آموزش پرورش الزامی گردیده است (بخشنامه شماره 1800/52196 مورخه 87/6/9). در سال 1386 طرح نیازسنجی آموزشی مستقلی برای دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه انجام گرفت، بر اساس نتایج حاصله پنج اولویت نیازهای آموزشی دختر و پسر مقطع متوسطه عبارت‌اند از: مبارزه با بدحجابی، برخورد با مزاحمین خیابانی، تأمین امنیت از خانه تا مدرسه، جمع‌آوری ارادل و اوباش، مبارزه با موادمخدر است (اداره کل آموزش همگانی معاونت آموزش ناجا: 1386). بنابراین نیروی انتظامی با استناد به ابلاغیه شورای امنیت کشور ضمن بهره‌گیری از تجارب دیگر پلیس‌های دنیا، در اولین گام از فرآیند تغییر رفتار، آموزش و آگاه‌سازی اقشار مختلف جامعه به‌خصوص دانش‌آموزان را تحت آموزش‌های انتظامی - اجتماعی قرار داده است. بدیهی است طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی مستلزم هزینه‌های اقتصادی و فرصت قابل توجهی بوده است. زمانی صرف هزینه و سرمایه‌گذاری در این حوزه توجیه منطقی دارد که آموزش‌های ارائه شده از اثربخشی کافی برخوردار باشند. بررسی اجمالی پیشینه موضوع حاکی از آن است که تاکنون بازخوردسنجی مناسبی از میزان اثربخشی آموزش‌های ارائه شده به جامعه هدف موردنظر صورت نگرفته است (مکلایی، 1396: 49). دغدغه و مسئله اصلی این است که آموزش‌های ارائه‌شده چقدر توانسته به نیازهای مخاطبان پاسخ دهد؛ و منجر به افزایش آگاهی دانش‌آموزان مقاطع تحصیلی مورد نظر شود. از آنجایی که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در این خصوص مستلزم بررسی علمی است ضروری است آموزش‌های ارائه شده به‌صورت یک بررسی میدانی موردسنجش و ارزیابی قرارگیرد تا بر اساس بازخوردهای اخذ شده نقاط ضعف و قوت برنامه‌های آموزشی تبیین و در جهت بهینه‌سازی برنامه‌ها و کارآمد نمودن آن‌ها اقدام شود. بنابراین در این پژوهش درصدد

پاسخگویی به این سوال می‌باشیم که اثربخشی آموزش‌های معاونت اجتماعی بر آگاهی اجتماعی - انتظامی دانش‌آموزان تا چه حدی می‌باشد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

انسان‌های اولیه توانایی‌های لازم برای شکوفایی استعدادهای بالقوه خود را نداشت و در غلبه بر محیط ناتوان بود. برای اینکه بر طبیعت تسلط داشته باشند و نیازهای اساسی‌اش را با استفاده از آن تأمین کند و نیز در برابر حیواناتی که حیات او را تهدید می‌کردند، ایمن باشد و به‌طور کلی برای رسیدن به رفاه، امنیت و آرامش نیازمند زندگی با انسان‌های دیگر و مشارکت در اجتماع بود. انسان‌ها با تشکیل جامعه وارد روابط و مناسبات گوناگون شد و در حوزه‌های مختلف زندگی جوهره و ستون اصلی دوام جامعه را تشکیل می‌دهد (مکلایی، 1396: 52). ارتباط و کنش متقابل انسان‌ها به‌طور عمده در چهار حوزه اصلی زندگی صورت می‌گیرد که انجام و تداوم این چهار حوزه در کل، زندگی بشر را می‌سازند. در اقتصاد، منابع مادی و زیستی و نحوه عمل تولید آن‌ها برای رفع نیازهای اساسی؛ در اجتماع، عناصر اجتماعی و شیوه‌های استمرار آن برای ادامه زندگی جمعی، در سیاست واحدهای دولتی و نظامی برای ایجاد نظم، اداره و کنترل جامعه؛ در فرهنگ، عناصر فرهنگی و ارزشی و چگونگی تعریف پدیده‌ها و ارزیابی آن‌ها برای حفظ، تقویت و تداوم باورهای زندگی انسان‌ها را تحت‌الشعاع خود در آورده‌اند (بهزادی، 1395: 51). با توجه به اینکه در جوامع در حال توسعه، حفظ و توسعه سرمایه انسانی مهم‌تر از سرمایه طبیعی و مادی است. بی‌شک سرمایه انسانی در شرایطی حفظ و موجب رشد و توسعه اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جوامع می‌شود که پدیده بزهکاری و جرم آن را تهدید نکند، بنابراین برای تحقق سرمایه انسانی و حفظ آن، یکی از مهم‌ترین اقداماتی که دولت‌ها باید در برنامه‌های کلان خود لحاظ کند، مهار بزهکاری و جرم از طریق برگزاری آموزش در محیط کلاس، مدارس و دانشگاه‌هاست، تجربه درازمدت نظام‌های جزایی¹ حاکی از آن‌اند که پیشگیری، کاهش قابل توجهی در نیروها و هزینه‌های موردنیاز در کنترل اجتماعی را در پی دارد؛ بنابراین طبق نظریه گانیه²، آموزش یک اقدام انسانی است با هدف کمک کردن به افراد برای

1- Criminal Systems

2 - Gagan Theory

اینکه یاد بگیرند. گرچه بعضی اوقات یادگیری می‌تواند بدون آموزش صورت گیرد اما اثرات آموزش بر یادگیری غالباً سودمند و قابل مشاهده است. نقش آموزش، اطلاع‌رسانی، افزایش آگاهی عمومی در پیشگیری از وقوع جرم بسیار مهم است. فرهنگ‌سازی و آموزش نقش اساسی در پیشگیری از وقوع جرم دارد. اغلب جرائم ریشه در ناآگاهی مردم دارند که با اطلاع‌رسانی صحیح و به‌موقع می‌توان از بروز آن در جامعه جلوگیری کرد (مکلایی، 1396: 50). لذا ارائه آموزش‌های همگانی در ایران ریشه رد عقاید، باورها و فرهنگ ما دارد. به‌عنوان نمونه امر به معروف و نهی از منکر یکی از مصادیق تحقق آموزش همگانی است. که ریشه در بنیان‌های دینی دارد. اما پرداختن به آموزش‌های همگانی افراد جامعه توسط پلیس در کشورمان به چند دهه‌ی قبل باز می‌گردد. این آموزش‌ها از طریق درج اعلامیه، جازدن در معابر عمومی و حضور در چایخانه‌ها به شیوه‌ای سنتی انجام می‌شده است، لیکن آموزش‌های همگانی به شکل نوین و رسمی آن چند سالی است که توسط نیروی انتظامی و به تبع آن توسط سایر سازمان‌ها، از جمله آتش‌نشانی، ستاد مقابله با حوادث غیرمترقبه، هلال احمر، شهرداری به‌صورت حضوری در بسیاری از کانون‌ها به‌ویژه مدارس انجام می‌شود. آموزش همگانی در ایجاد امنیت فردی و اجتماعی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد، مهم‌ترین نقش‌های آموزش همگانی شامل؛ پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات اجتماعی، جلب اعتماد و مشارکت همگانی، ارتقاء سطح رفتارهای انتظامی و بهداشتی، رفع ابهام و خنثی‌سازی عملیات روانی دشمن و تقویت حس اعتماد نسبت به عملکرد مسئولان کشور، افزایش آگاهی‌های عمومی از مجموعه قوانین و مقررات، تأمین آسایش عمومی و تضمین سلامت روانی، رشد بینش و استحکام کانون خانواده و افزایش سطح دانش اجتماعی (واعظی نژاد، 1387: 76). بدون شک اطلاع‌رسانی و ارتقای سطح آگاهی‌های عمومی شهروندان می‌تواند در پیشگیری از وقوع جرم و کاهش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی¹ مؤثر باشد. بر همین اساس مراقبت‌ها و صیانت از اموال و جان خود و اطرافیان را افزایش می‌دهند؛ بنابراین ضروری است سیاست‌های مدون اطلاع‌رسانی و آگاهی‌افزایی تعبیه گردد و حدود، نقش و وظیفه هر کدام از دستگاه‌ها در پیشگیری از

1 - Social Anomalies

جرائم و مبارزه با آن مشخص شود. به همین خاطر باید مردم با حقوق و تکالیف خود آشنا شوند (بهزادی، 1395: 53).

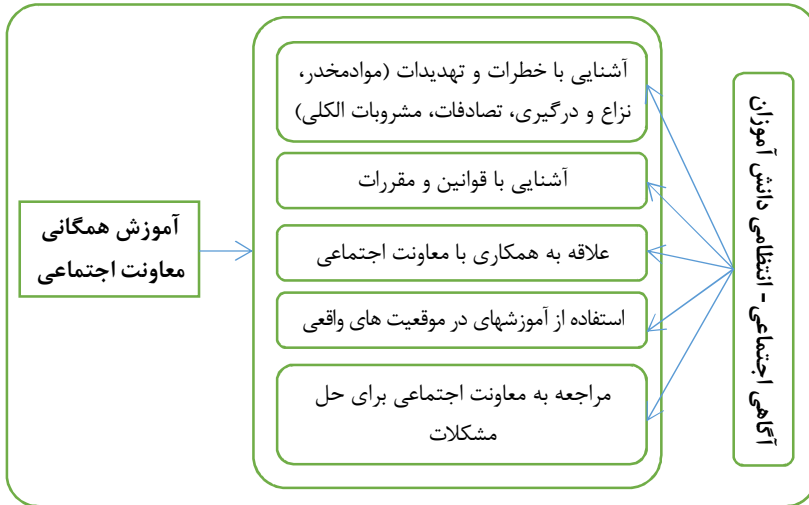
بابائیان (1391) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش آموزش همگانی در پیشگیری از جرم» نشان داد که آموزش همگانی در ایجاد امنیت فردی و اجتماعی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد، که از جمله مهم‌ترین نقش‌های آموزش همگانی پیشگیری از وقوع جرائم و تخلفات اجتماعی، جلب اعتماد و مشارکت همگانی، ارتقای سطح رفتارهای انتظامی است که برای استفاده از مشارکت حداکثری مردم در برقراری نظم عمومی و امنیت اجتماعی باید راهکارهای نهادینه کردن رویکرد جامعه‌محوری پلیس شناسایی و در قالب یک استراتژی و برنامه مدون این تدابیر و راهکارها به مرحله‌ی اجرا گذاشته شوند. همچنین یکی از رویکردهای پلیس در دهه‌های اخیر که در تمام جهان گسترش یافته و ابعاد مختلفی پیدا کرده است همکاری در بخش اجتماعی و فرهنگی است که منطبق با رویکرد جامعه‌محوری پلیس است و آموزش همگانی باید عموم افراد جامعه را شامل شود و به افزایش سطح آگاهی‌های جامعه منجر شود، در ضمن باید ویژگی سازمان‌یافتگی، هدفمندی و رضایت‌مندی فراگیران را نیز داشته باشد. میرابی مقدم (1395) در پژوهشی به ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آگاه‌سازی روسای کلانتری بر پیشگیری از وقوع بزهکاری نوجوانان پرداخته است. نتایج به‌دست‌آمده در این تحقیق، اثربخشی برنامه‌های آگاه‌سازی روسای کلانتری را مثبت ارزیابی کرده که برنامه‌هایی از قبیل؛ رعایت ادب و نزاکت، خوش‌رفتاری و خوش‌رویی با دانش‌آموزان و آراستگی ظاهری دارای بیشترین تأثیر و برنامه‌هایی از قبیل توانایی ارائه مطالب جامع و کامل و میزان استفاده از وسایل کمک‌آموزشی کمترین تأثیر را در پیشگیری از بزهکاری داشته است. با این حال تشکیل پلیس تخصصی مدارس یا استفاده از بازنشستگان باتجربه و تحصیل‌کرده و داشتن برنامه مدون و مصوب که جزو دروس مدارس محسوب گردد می‌تواند نقش بسزایی در آگاه‌سازی دانش‌آموزان و پیشگیری داشته باشد. دیره¹ (1396) پژوهشی با عنوان بررسی اثربخشی آموزش امنیت اجتماعی بر ارتقاء آگاهی اجتماعی و قانون‌پذیری دانش‌آموزان دبیرستان دختر شهر بوشهر ارائه نموده است. نتایج

آزمون تحلیل کوواریانس¹ نشان داد که بین گروه‌های آزمایش و کنترل، در زمینه آگاهی اجتماعی تفاوت معنی‌دار وجود دارد ولی از لحاظ پذیرش قانون تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه مشاهده نشد. به این صورت که گروه آزمایش، پس از آموزش امنیت اجتماعی تنها از آگاهی اجتماعی از نمرات بالاتری برخوردار بوده و میانگین بالاتری احراز کردند. نیوتون، کانرود، جاودانی (2019) پژوهشی با عنوان آموزش پلیس: چالش‌ها و تأثیر کار افسران پلیس مدرسه انجام داده است که این پژوهش با هدف پیشبرد درک نیروی کار پلیس مدرسه، از جمله در رابطه با آموزش پلیس مدرسه، نیازها، نقش‌ها و نفوذ، از طریق بررسی سیستماتیک بورس تحصیلی در علوم اجتماعی با تمرکز بر تحقیقات پژوهشی روانشناسی، آموزش و پرورش، کار اجتماعی، جرم‌شناسی و عدالت نوجوانان و توصیه‌های حمایت تجربی را که به‌طور خاص در مورد چالش‌های مواجهه نیروی کار پلیس مدرسه و شناسایی بهترین راهبردها برای ارتقای اهداف مربوط به ایمنی است. بنابراین هریک از تحقیقات ذکر شده، از زوایای خاصی به مسئله مدنظر پرداخته است؛ به‌طوری که برخی فقط این رابطه را در سطحی کلان یا خرد مطرح کرده‌اند و برخی، فقط معرف‌های خاصی از آموزش همگانی را بررسی کرده‌اند و بالاخره، برخی از این تحقیقات میزان آگاهی انتظامی - اجتماعی را در مدل خود وارد ساخته‌اند. مجموع این عوامل برای هریک از این طرح‌ها محدودیت‌هایی به وجود آورده و موجب شده است که آن‌ها به‌تنهایی نتوانند تحلیلی جامع از رابطه آموزش همگانی بر آگاهی انتظامی - اجتماعی عرضه کنند.

تیسون و فاگیانو² (2012) به برخی از اصول اثربخش برنامه‌های پیشگیری که حاصل فراتحلیل پژوهش‌های مختلف است، اشاره نموده‌اند. این اصول عبارت‌اند از: مبتنی بر شواهد بودن و برآمده از نظریه بودن، ارائه اطلاعات روزآمد، آموزش سلامت جامع به‌عنوان بخشی از برنامه درسی است. بر اساس مطالب یادشده، می‌توان بیان کرد محققانی که در داخل و خارج به بحث آموزش همگانی بر آگاهی انتظامی - اجتماعی، رابطه معنی‌داری وجود دارد.

1 - Analysis of covariance

2 - Tyson Vafagiano



شکل 1- مدل مفهومی پژوهش (آموزش همگانی معاونت اجتماعی بر میزان آگاهی انتظامی-اجتماعی دانش آموزان)

روش پژوهش

در این پژوهش با توجه به موضوع تحقیق و سایر الزامات تخصصی و علمی از روش شبه تجربی (مقایسه‌ای) با فرض ثابت بودن متغیر مطالب آموزشی‌های حضوری معاونت اجتماعی بر میزان آگاهی‌های انتظامی- اجتماعی دانش آموزان سنجیده می‌شود، استفاده شد است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان دختر که در سال تحصیل 96-1395 در شهر قزوین مشغول به تحصیل می‌باشند. نمونه‌ی پژوهش حاضر، براساس جدول کرجسی و مورگان شامل 350 دانش‌آموزان دختر بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. در این پژوهش، میزان آگاهی‌های انتظامی- اجتماعی دانش‌آموزان شامل (آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی، آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری، تصادفات)، آشنایی با قوانین و مقررات، علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی، استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات) با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و به شیوه انجام مصاحبه در دو زمان (پیش از ارائه‌ی آموزش‌های و پس از آن)

جمع‌آوری و با استفاده از آزمون U ، T ، مان ویتنی و کروسکال - والیس و تحلیل واریانس یک‌طرفه مورد پردازش، تحلیل و استنتاج قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

پاسخگویان در این پژوهش، 350 نفر می‌باشد که ویژگی‌های آن به شرح جدول ذیل می‌باشد.

جدول شماره 1- متغیرهای جمعیت شناختی

شاخص	سنجه	درصد	شاخص	سنجه	درصد
سن	13 سالگی	0/15	تحصیلات پدر	ابتدایی	13/32
	14 سالگی	0/13		راهنمایی	21/18
	15 سالگی	0/51		متوسطه	16/69
	16 سالگی	0/21		دیپلم	45/81
تحصیلات مادر	ابتدایی	12/81	شغل پدر	کارگری	48/19
	راهنمایی	23/19		کارمند	18/25
	متوسطه	48/51		دست فروش	27/23
	دیپلم	15/49		بیکار	6/33
شغل مادر	کارگری	8/10	میزان شناخت و آگاهی دانش‌آموزان	کم	88,5
	کارمند	3/12		متوسط	25/32
	خانه دار	78/87		زیاد	25/2
	معلم	9/91		خیلی زیاد	43/6
راه‌های آگاهی	حضور پرسنل در مدارس	7/20	میزان تمایل همکاری	خیلی کم	13/16
	خانواده و دوستان	27/17		کم	7/14
	مشاهده عملکرد	27/17		متوسط	10/8
	برنامه‌های تلویزیونی	15/5		زیاد	35/3
میزان تأثیر آموزش	مطبوعات	7/7	احترام و محبوبیت نیروی انتظامی	خیلی زیاد	33/6
	خیلی کم	1/14		خیلی کم	5/28
	کم	1/87		کم	3/56
	متوسط	9/2		متوسط	21/3
	زیاد	13/18		زیاد	30/33
	خیلی زیاد	74/61		خیلی زیاد	39/53

براساس نتایج بدست آمده، میانگین سن پاسخ‌گویان تقریباً 15 سال می‌باشد. سطح تحصیلات پدر، مقطع دیپلم 45/81 درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. سطح تحصیلات مادر، مقطع تحصیلی متوسطه 48/51 درصد بیشترین فراوانی کسب شده می‌باشد. وضعیت شغلی پدر، کارگری با 48/19 درصد، و شغل اکثر مادران خانه‌دار بودن با 78/87 درصد بیشترین فراوانی است. میزان شناخت و آگاهی دانش‌آموزان از وظایف و مأموریت‌های معاونت اجتماعی، 68/8 درصد بود. راه‌های آگاهی نسبت به مأموریت‌های معاونت اجتماعی؛ 7/20 حضور پرسنل معاونت اجتماعی در مدارس، 18/8 درصد خانواده و دوستان 27/17 درصد مشاهده مستقیم عملکرد معاونت اجتماعی در برنامه‌های ارائه شده، 15/5 درصد برنامه‌های تلویزیونی 7/7 درصد از طریق مطبوعات می‌باشد. میزان تمایل همکاری با معاونت اجتماعی 68/9 درصد خیلی زیاد و زیاد 7/14 درصد در حد کم می‌باشد. میزان تأثیر آموزش همگانی معاونت اجتماعی به مردم در کاهش میزان جرائم 74/61 درصد خیلی زیاد و 1/14 درصد در حد خیلی کم بوده است. در نهایت، میزان احترام و محبوبیت نیروی انتظامی در میان مردم شامل 69/86 درصد خیلی زیاد و زیاد و 21/3 درصد متوسط می‌باشد.

ب) یافته‌های استنباطی

حیطه‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی بر آگاهی‌های انتظامی و اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر دارد.

باید توجه داشت در این پژوهش چون متغیرها (آموزش همگانی بر آگاهی انتظامی و اجتماعی) از میانگین چند پرسش حاصل شده‌اند، می‌توان گفت که این متغیرها کمی (پیوسته) می‌باشند. بنابراین در بررسی رابطه‌ها هرگاه متغیرها نرمال باشند می‌توان از ضریب همبستگی پیرسون (پارامتریک) و درغیر این صورت از ضریب همبستگی اسپیرمن (ناپارامتریک) استفاده نمود. پس در آغاز با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف (KS) وضعیت نرمال بودن متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش در جدول زیر ارائه می‌شود.

جدول 2- مقایسه توزیع تجربی با توزیع نرمال متغیرهای مستقل

آیتم‌ها	K-SZ	Negative	Positive	Absolut	2-Tailedp
آشنایی با مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی	0/000	3/6741	-0/371	0/251	0/384
آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری و تصادفات)	0/000	-2/5714	-0/247	0/164	0/2471
آشنایی با قوانین و مقررات	0/000	2/8412	-0/2374	0/1641	0/247
علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی	0/000	4/1471	-0/3971	0/2781	0/3971
استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی	0/000	4/1371	0/3971	0/2871	0/3841
مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات	0/000	3/0671	-0/2841	0/2171	0/2971

بر اساس آزمون کلموگروف- اسمیرونف با توجه به اینکه سطح k-sz از احتمال دو دامنه کمتر از 0/05 معنادار می‌باشد؛ بنابراین توزیع نمرات درآیتم‌های «ارتقاء آگاهی از مأموریت‌ها و اقدامات آموزشی انتظامی- اجتماعی (3/6741)، آشنایی با خطرات و تهدیدات (2/5714-)، آشنایی با قوانین و مقررات (2/8412)، علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی (4/1471)، مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات (3/0671)، استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی (4/1371)» از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند. به عبارتی k-s محاسبه شده در سطح معنی‌داری 0/95 از مقدار بحرانی بیشتر می‌باشد؛ بنابراین بین توزیع نمرات با توزیع نرمال تفاوت وجود دارد. لذا در تجزیه و تحلیل آمار استنباطی مجموع نمرات هریک از ابعاد آموزشی به رتبه تبدیل گردیده و از آزمون‌های ناپارامتریک U مال ویتنی و کروسکال – والیس استفاده شده است.

جدول 3- آزمون T حیطة‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی بر آگاهی‌های انتظامی و اجتماعی دانش آموزان

مقوله	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح معناداری
آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی	گروه کنترل	4/18	1/02	3/3	348	0/001
	گروه گواه	4/05	1/06			
آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری و تصادفات)	گروه کنترل	2/92	1/03	3/2	348	0/008
	گروه گواه	2/56	0/84			
آشنایی با قوانین و مقررات	گروه کنترل	2/59	1	2/3	348	0/015
	گروه گواه	2/32	0/78			
علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی	گروه کنترل	2/84	1/18	3/4	348	0/001

مقوله	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح معناداری
	گروه گواه	2/60	0/87			
استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی	گروه کنترل	2/61	0/96	1/9	348	0/042
	گروه گواه	2/45	0/9			
مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات	گروه کنترل	2/5	1/19	3/3	348	0/001
	گروه گواه	2/09	1/09			

همان‌گونه که نتایج آزمون آماری T در جدول فوق نشان می‌دهد، آموزش همگانی در شش حیطه (آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی، آشنایی با خطرات و تهدیدات، آشنایی با قوانین و مقررات، علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی، استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات) بر آگاهی‌های انتظامی و اجتماعی دانش‌آموزان مورد مطالعه قرار گرفت که نتایج به دست‌آمده به شرح ذیل می‌باشد:

الف) میانگین نمرات گروه کنترل و گواه در زمینه آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی (4/18 و 4/05)، علاقه به همکاری با آن (2/84 و 2/60) و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات (2/5 و 2/09) در سطح معنی‌داری (0/001) تفاوت معناداری وجود دارد؛ به‌عبارت‌دیگر میانگین نظرات گروه کنترل متأثر از آموزش‌های ارائه‌شده نسبت به مؤلفه‌های موردسنجش مثبت ارزیابی شده‌اند.

ب) میانگین میزان استفاده گروه کنترل و گواه از آموزش‌های در موقعیت‌های و محیط واقعی (2/61 و 2/45) هرچند تفاوت معناداری وجود دارد، اما سطح معناداری آن 0/42 می‌باشد.

ج) میانگین نظرات گروه کنترل و گواه در مؤلفه‌های آشنایی با خطرات و تهدیدات (موادمخدر، نزاع و درگیری و تصادفات) (2/92 و 2/45) و آشنایی با قوانین و مقررات (2/59 و 2/32) این تفاوت به ترتیب در سطح 0/008 و 0/015 معنادار می‌باشد.

آموزش همگانی معاونت اجتماعی در کاربرد آموزش‌ها در محیط تأثیر دارد.

جدول 4- مقایسه میانگین رتبه کاربرد آموزش‌های همگانی در بین گروه‌های آموزش‌دیده و ندیده

P	Z	آموزش ندیده		ابعاد آموزش
		آموزش‌دیده	میانگین رتبه‌ای	
0/000	5/1541	70/03	42/23	آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی
0/000	5/49	71/97	31/38	آشنایی با خطرات و تهدیدات موادمخدر، نزاع و درگیری و تصادفات
0/002	3/714	67/78	46/42	آشنایی با قوانین و مقررات
0/000	5/741	78/32	43/87	استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی

آماره آزمون مان - ویتنی با Z محاسبه شده گویای این مطلب می‌باشد که آیتم‌های آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی (5/1541)، آشنایی با خطرات و تهدیدات موادمخدر، نزاع و درگیری، تصادفات (5/49)، آشنایی با قوانین و مقررات (3/714) و در نهایت استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی (5/741) در سطح کمتر از 0/005 معنادار می‌باشد. بنابراین بین میانگین رتبه نمرات دانش آموزان آموزش‌دیده و آموزش ندیده در آیتم استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی (78/32 و 43/87)؛ آشنایی با خطرات و تهدیدات مواد مخدر، نزاع، درگیری و تصادفات (71/97 و 31/38)، آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی (70/03 و 42/23) و در نهایت آشنایی با قوانین و مقررات (67/78 و 46/42) تفاوت معناداری وجود دارد.

آموزش همگانی معاونت اجتماعی در ارتباط با ذهنیت دانش‌آموزان در همکاری با معاونت اجتماعی تأثیر دارد.

جدول 5- مقایسه میانگین رتبه ابعاد آموزش همگانی معاونت اجتماعی در دو گروه آموزش‌دیده و ندیده در ارتباط با ذهنیت دانش‌آموزان در همکاری با معاونت اجتماعی

سطح معناداری	Z	آموزش ندیده		متغیر
		آموزش‌دیده	میانگین رتبه‌ای	
0/000	6/0791	58/19	22/47	علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی
0/000	5/0891	48/35	25/47	مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات

نتایج آماره آزمون مان - ویتنی با Z محاسبه شده نشان دهنده این مطلب می باشد که آیت‌های علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی (6/0791) و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات (5/0891) در سطح کمتر از 0/005 معنادار می باشد؛ بنابراین بین میانگین سطوح امتیازدهی دو گروه دختران آموزش دیده و ندیده علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی (58/19 و 22/47) و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات (48/35 و 25/47) تفاوت وجود دارد و میانگین سطوح امتیازدهی گروه آموزش دیده بیشتر از گروه آموزش ندیده می باشد.

ویژگی های زمینه‌ای دانش‌آموزان (مقاطع مختلف تحصیلی و تحصیلات والدین) بر آگاهی های انتظامی - اجتماعی آنان تأثیر دارد.

جدول 6- میانگین رتبه میزان آگاهی دختران آموزش دیده در مقاطع مختلف تحصیلی

متغیر	پایه اول	پایه دوم	پایه سوم	H	سطح معناداری
آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی	30	30/41	39	7/674	0/261
آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری، تصادفات)	23/57	47	34/87	7/497	0/214
آشنایی با قوانین و مقررات	31/97	41/3	34/13	9/941	0/127
استفاده از آموزش های در موقعیت های واقعی	27/8	40	37	7/871	1/445

یافته های آزمون کروسکال والیس با H محاسبه شده در خصوص آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی (7/674)، آشنایی با خطرات و تهدیدات (7/497)، آشنایی با قوانین و مقررات (9/941) در نهایت استفاده از آموزش های در موقعیت های واقعی (7/871) در سطح 0/005 معنادار نیست. به عبارتی مقاطع مختلف تحصیلی در میزان آگاهی انتظامی و اجتماعی دختران آموزش دیده تأثیری ندارد.

وضعیت تحصیلی پدر و مادران و اثرپذیری گروه کنترل از برنامه‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی تأثیر دارد.

جدول 7- آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه بین وضعیت تحصیلی پدران و اثرپذیری برنامه‌های آموزش معاونت اجتماعی

منابع واریانس	درجه آزادی	مجموعه مجذورات	میانگین مجذورات	F	احتمال P
واریانس بین گروهی	2	5/4932	1/3984	6/9726	0/000
واریانس درون گروهی	348	114/87607	0/2017	-	-
مجموع	348	124/4538	-	-	-
واریانس بین گروهی	2	5/6852	1/4712	7/1841	0/001
واریانس درون گروهی	348	115/87143	0/25147	-	-
مجموع	348	125/2481	-	-	-

همان‌گونه که یافته‌های آزمون آماری تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، F محاسبه شده ($F=6/98$) در سطح معناداری 0/000 با درجه آزادی 348 سطح تحصیلات پدران یکی از عوامل تفاوت در اثرپذیری دانش‌آموزان نسبت به برنامه‌های آموزش همگانی در مدارس می‌باشد. همچنین سطح تحصیلات مادران با F محاسبه شده ($F=7/19$) و سطح معناداری 0/001 در درجه آزادی 348 نیز از عوامل مؤثر در اثرپذیری دانش‌آموزان دختر نسبت به برنامه‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی در مدارس و افزایش سطح آگاهی انتظامی - اجتماعی در دختران می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پلیس مظهر اقتدار ملی است که در دولت متجلی است. اگر معاونت اجتماعی بتواند با قدرت روحی‌اش، بااراده‌اش، با توانایی علمی‌اش، با پیگیری‌اش، با مناعتش بر متخلف غالب آید مردم احساس عزت می‌کنند. معاونت اجتماعی علاوه بر اقتدار ظاهری که باید به‌دور از خشونت و تندخویی باشد باید با برقراری ارتباط صمیمی با مردم، اقتدار معنوی خود را بیش‌ازپیش تقویت نماید (کلانتری، 1392: 39). حل هر مسئله یا معضل اجتماعی در برخی از امور پلیسی مبتنی بر دو اصل کلی است که عبارت‌اند از: کنترل فرصت‌ها و وسایل جرم‌زا، با حذف یا تقلیل پیش‌شرط‌های بزهکاری؛ و نظارت بر بزهکار و بزه‌دیده بالقوه، با کاهش مواجهه بزهکار و بزه‌دیده بالقوه. بنابراین یکی از راه‌های

پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی آموزش همگانی پلیس می‌باشد پلیس با آموزش مهارت‌های اجتماعی، آموزش رعایت قوانین و ارائه آموزش‌هایی در خصوص شرایط الگویی مناسب توسط خود می‌تواند در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی موفق باشد. از طرف دیگر اثربخشی آموزش‌های برگزار شده به‌عنوان جوان‌ترین شاخه علمی حوزه تخصصی مدیریت در راستای ارتقای کیفیت نظام‌های آموزش‌های اجرا شده در نیم‌قرن اخیر رشد یافته است. اثربخشی آموزشی را می‌توان فرایند تعیین، تهیه و فراهم آوردن اطلاعات توصیفی و قضاوتی درباره ارزش یا اهمیت هدف‌های آموزشی، برنامه‌ها، عملیات و نتایج آن به‌منظور هدایت تصمیم‌گیری، پاسخگویی و اطلاع‌رسانی فعالیت‌های آموزشی دانست که در جهت کاهش فاصله میان نتایج جاری و نتایج مطلوب و کارآمد نظام‌های آموزشی، اطمینان از چگونگی تحقق اهداف از پیش از تعیین‌شده و مأموریت‌های آموزشی گام برمی‌دارد (غلامی، 1389: 71). با توجه به اینکه الزامات قانونی و مأموریتی معاونت اجتماعی مبتنی بر مؤلفه‌های اجتماعی، اهداف سازمانی و فعالیت‌های بین‌بخشی با سایر سازمان‌های دولتی و غیردولتی ضرورت گرایش به پاسخگویی به مطالبات سازمانی را بر اساس تقویت نقش شهروندان به‌ویژه اقشار در معرض آسیب را برای مشارکت درون‌زا برای تولید، حفظ و توزیع و بازآفرینی امنیت اجتماعی پویا، افزایش بهره‌وری فعالیت‌های آموزش همگانی در بین افراد را توصیه می‌کند. از جمله عناصر اولیه به‌منظور تحقق‌پذیری چنین شرایطی، تأکید بر فراهم‌سازی مقدمات ایجاد سازمان یادگیرنده، ایجاد سازمان مبتنی بر اطلاعات و سازمان مبتنی بر تغییر بوده که در آن، همراهی سه عنصر کارکنان، سازمان و جامعه به‌وضوح ضرورت دارد. آموزش انتظامی - اجتماعی دانش آموزان یکی از مکانیزه‌ها و فعالیت‌هایی است که قادر است بستر را جهت تحقق اهداف ناجا و معاونت اجتماعی فراهم سازد. دوره‌های آموزش همگانی، چنانچه همگرا با شرایط محیطی و تغییرات محیطی مؤثر بر آن و هم‌راستا با اهداف کلان و استراتژیک سازمانی اجرا شود، می‌تواند بر توانمندسازی دانش آموزان در مواجهه با وضعیت‌های واقعی اثرگذار باشد و از برآیند هم‌افزایی آموزشی بهره‌مند شود. شاخص‌های کارایی در محور اهداف و اصول، ساختار و تشکیلات، آموزش‌گر، فراگیر، محتوا و روش، تکنولوژی آموزشی، اثربخشی و سنجش، مکان و زمان برگزاری دوره‌ها و عوامل مؤثر بر یادگیری با توجه به ارکان آموزش و رویه‌های برنامه‌ریزی تدوین‌شده و

شاخص‌های سنجش اثربخشی با توجه به مدل نتیجه‌گرا (خروجی، محصول و پیامد) تدوین و طراحی گردیده است. با توجه به داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون‌های مختلف آماری، فرضیه‌های تحقیق مورد آزمون واقع شده و نتایج زیر به دست آمد:

حیطه‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی بر آگاهی‌های انتظامی و اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر دارد.

آموزش‌های همگانی اجرا شده توسط معاونت اجتماعی در آگاهی انتظامی - اجتماعی دانش‌آموزان گروه آموزش دیده در ابعاد (آشنایی با مأموریت و اقدامات آموزشی ناجا، آشنایی با خطرات و تهدیدات (مواد مخدر، نزاع و درگیری و تصادفات)، آشنایی با قوانین و مقررات، علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی، استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. لازم به ذکر است نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش نشان می‌دهد که میزان کارایی آموزش همگانی، بیشتر از میزان اثربخشی و بهره‌وری آن‌ها بوده و در حد خوب و خیلی خوب قرار دارد. از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر بر افزایش رضایت‌مندی و کارایی بهره‌گیری از دانش و تجربه مربیان در آموزش همگانی معاونت اجتماعی بوده است. در کل با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش و پژوهش‌های مشابه می‌توان نتیجه گرفت که آموزش دانش‌آموزان ارتباط زیادی با متغیرهای زمینه‌ای مربوطه به حوزه خانواده‌ها با جامع بزرگ‌تر مدرسه سبب تغییر میزان آگاهی انتظامی اجتماعی دانش‌آموزان و در نهایت نگرش آن‌ها و مصونیت آن‌ها در برابر جرائم و آسیب‌ها بخصوص قربانی شدن دانش‌آموزان می‌گردد؛ بنابراین باید سعی شود تا دانش‌آموزان و نوجوانان از خاطرات و تجارب مثبت و بدیعی در زمینه تربیت و آموزش‌های همگانی معاونت اجتماعی برخوردار شوند، به علایق نوجوانان توجه و احترام کافی شود و در زمان مناسب به اصلاح طرز تفکر و نگرش او پرداخته شود، ابتدا طرز تفکر او مورد پذیرش و تأیید قرار گیرد و سپس در صورت نیاز، به اصلاح و یا نفی نگرش او پرداخته شود. به دانش‌آموزان و نوجوانان کمک شود تا یافته‌های خود را در موقعیت‌های ضروری و اساسی با عمل همسو سازند و بهترین و مؤثرترین راهنمایی‌ها می‌باشد، که انسان‌ها سعادت‌مند افکار و کردارشان باهم همسو و هم‌جهت است و از

قانون‌گریزی و هنجارشکنی و از همه مهم‌تر فرصت‌سازی برای تبهکاران پرهیز می‌کنند. این نتیجه همسو با نتایج بابائیان (1391)، دیره (1396) و جاودانی (2019) می‌باشد.

آموزش همگانی معاونت اجتماعی در کاربرد آموزش‌های در محیط تأثیر دارد.

یکی از مهمترین عوامل در بروز آسیب‌های اجتماعی، نداشتن آگاهی و اطلاعات کافی در مورد این آسیب‌ها است از اقدامات مؤثر در کاهش آسیب‌های اجتماعی می‌توان از آموزش‌های همگانی در ابعاد آگاهی از مأموریت و اقدامات آموزشی معاونت اجتماعی، آشنایی با خطرات و تهدیدات مواد مخدر، نزاع و درگیری، تصادفات، آشنایی با قوانین و مقررات و در نهایت استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی نام برد که براساس یافته‌های بدست آمده استفاده از آموزش‌های در موقعیت‌های واقعی (78/32) در الویت اول؛ آشنایی با خطرات و تهدیدات مواد مخدر، نزاع و درگیری و تصادفات (71/97) در الویت دوم کاربرد آموزش‌ها در محیط واقعی قرار دارد. این نتیجه همسو نتایج میرایی مقدم (1395)، رجبی (1390) و آینه‌وند (1394) می‌باشد.

آموزش همگانی معاونت اجتماعی در ارتباط با ذهنیت دانش‌آموزان در همکاری با معاونت اجتماعی تأثیر دارد.

در هنگام بروز آسیب و انحرافات اجتماعی نیروی انتظامی جزء اولین گروه‌های است که گروه‌های آسیب‌پذیر مساعدت و یاری می‌نمایند. بنابراین وجود اعتماد و ارتباط متقابل بین نیروی انتظامی و مردم که باعث ارتقای انضباط اجتماعی و اخلاقی، افزایش سطح احساس امنیت اجتماعی، کاهش آسیب‌های اجتماعی که از طریق توسعه برنامه‌های آموزش همگانی ممکن خواهد شد. بنابراین براساس یافته بدست آمده ارائه آموزش‌های همگانی زمینه علاقه به همکاری با معاونت اجتماعی و مراجعه به معاونت اجتماعی برای حل مشکلات فراهم می‌نماید. نتایج این پژوهش با تیسون وفاگیانو (2012)، بابائیان (1391) و آینه‌وند (1394) همسو می‌باشد.

ویژگی‌های زمینه‌ای دانش‌آموزان (مقاطع مختلف تحصیلی، تحصیلات والدین و وضعیت اقتصادی) بر آگاهی‌های انتظامی - اجتماعی آنان تأثیر دارد.

یافته آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه بین تحصیلات پدران و مادران دانشجویان دختر نشان داد که سطح تحصیلات والدین در تأثیرپذیری دانش‌آموزان نسبت به

برنامه‌های آموزش همگانی معاونت اجتماعی در مدارس معنادار می‌باشد؛ اما بر اساس یافته‌ها این پژوهش در مورد ارتباط وضعیت تحصیلی مادران این رابط بسیار قوی‌تر است به گونه‌ای که با اطمینان 0/99/9 درصد معنی‌داری رابطه بین وضعیت تحصیلی مادران با جامعه مورد مطالعه مورد تأیید قرار گرفته است. این نتایج حاکی از پیوند مستحکم روابط دختران با مادران به گونه‌ای است که بر میزان آموزش‌پذیری آن‌ها نیز تأثیر دارد. در نهایت با اجرای این گونه آموزش‌ها در بین دانش‌آموزان می‌توان از آسیب‌های اجتماعی جلوگیری نمود و از لحاظ صرف هزینه‌های اقتصادی نیز مقرون به صرفه می‌باشد، و کمک شایانی به کاهش هزینه‌ها در خانواده می‌کند. این نتیجه همسو نتایج بهزادی (1395)، میرابی (1395) و کلهری (1391) می‌باشد.

پیشنهادها

در عصر حاضر، دانش‌آموزان برای رویارویی با تحولات و تغییرات هزاره سوم میلادی باید آگاهی‌ها اجتماعی خود را به منظور تصمیم‌گیری مناسب و حل مسائل پیچیده جامعه فراروی خود بهبود بخشند، در این میان پلیس و نیروی انتظامی، به عنوان نیروی امنیتی که ضمن برقراری نظم و امنیت اجتماعی طریق آموزش، آگاهی لازم را به دانش‌آموزان جهت کاهش آسیب‌ها و آشنایی با مقررات و قوانین را می‌دهد، بنابراین با توجه به یافته‌های بدست آمده، پیشنهاد می‌گردد:

- دوره‌های آموزشی مبتنی بر نیازها و با رویکرد جنسیتی در سطح مدارس برنامه‌ریزی گردد؛
- زمینه تقویت، تعهد و دل‌بستگی دانش‌آموزان نسبت به اقدامات و فعالیت‌های آموزش همگانی و در نهایت تحقق امنیت اجتماعی و افزایش اعتماد اجتماعی در بین افراد جامعه از طریق همکاری‌های متقابل بین سازمان‌های آموزش و پرورش و پلیس انجام گردد؛
- سطح آگاهی دانش‌آموزان در زمینه خطرات و تهدیدات افزایش یابد؛
- آموزش‌های حضوری چهره‌به‌چهره در مدارس یکی از مؤثرترین و کارآمدترین شیوه‌های آموزش است که علاوه بر تأثیر مبتنی بر اهداف پیشگیری اجتماعی از

بروز جرائم و آسیب‌های و آماده نمودن دانش آموزان برای مواجهه با موقعیت‌های توانسته است در حوزه تعاملی و اعتمادسازی نقش مؤثری داشته است؛ بنابراین لازم است به‌گونه‌ای تدبیر و برنامه‌ریزی شود که امکان بهره‌مندی دانش‌آموزان از این آموزش‌های همگانی توسعه یابد؛

– زمینه‌های لازم برای ساختارسازی، ایجاد تشکیلات کاربردی و توسعه نیروی انسانی مناسب برای تحقق اهداف و در نهایت توسعه امنیت اجتماعی در جامعه مبتنی بر افزایش آگاهی اجتماعی، انتظامی و فرهنگی دانش‌آموزان کشور فراهم گردد.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله مراتب سپاس خود را از زحمات همکاران محترم معاونت اجتماعی فرماندهی نیروی انتظامی استان قزوین و دفتر تحقیقات کاربردی انتظامی استان قزوین که در زمینه پیشبرد اهداف پژوهش حاضر همکاری کردند، تقدیم می‌دارم.

- آدینه‌وند، سلمان و غنی فتحی، طاروق (1394). حقوق متقابل مردم و نیروی انتظامی، چالش‌ها و راهکارها. فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی؛ دوره 1، شماره 1، صص 89-98. بازیابی از:
<https://www.civilica.com>
- باباییان، علی؛ کرمی، ذبیح اله و کفراشی، سعید (1391). نقش آموزش همگانی در پیشگیری از جرم. فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال 7، شماره 24، صص 9-34. بازیابی از:
<http://noo.rs/NTCqV>
- بهزادی، نجیبه و احمدی موسوی، مهدی (1395). نقش آموزش همگانی پلیس در پیشگیری از جرم. فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی، سال 7، شماره 16، صص 56-41. بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_16597.html
- پورکریمی، جواد (1394). ارائه مدل آموزش همگانی جمعیت هلال احمر، رویکردی جامع و سیستمی. فصلنامه علمی و پژوهشی امداد و نجات، سال 7، شماره 4، صص 1-17. بازیابی از:
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=278295>
- سهل‌آبادی، حسین (1387). پلیس و آموزش همگانی. انتشارات معاونت آموزش ناجا.
- رجبی، ابراهیم (1390). پلیس و حقوق شهروندی. نشر سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا.
- حسن پور رودبارکی، مریم و جهانیان، رمضان (1395). سازمان‌های یادگیرنده در هزاره سوم. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، دوره 2، شماره 3، صص 105-121. بازیابی از:
- دیره، عزت (1396). بررسی اثربخشی آموزش امنیت اجتماعی بر ارتقاء آگاهی اجتماعی و قانون‌پذیری دانش آموزان دبیرستان دختر شهر بوشهر. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، دوره 8، شماره 50، صص 23-51. بازیابی از:
http://sss.jrl.police.ir/article_12028.html
- کلانتری، سعید (1392). بررسی تأثیر تعاملات اجتماعی پلیس با مردم بر پیشگیری از جرم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم و فنون انتظامی دانشگاه علوم انتظامی.
- کلهری، علی نصرت؛ فروزان، آمنه؛ سجادی، حمیرا و محقق‌کی‌کمال، سید حسین (1391). تأثیر آموزش‌های انتظامی - اجتماعی حضوری پلیس بر آگاهی‌های انتظامی - اجتماعی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه منطقه 7 آموزش پرورش شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی.

- مکلایی، احمد؛ شاهی، رضا؛ سلیمی، حسن و رضوی، محمدرضا (1396). تعامل پلیس با مردم با بررسی تأثیر آموزش‌های همگانی در پیشگیری از جرم. فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی شرق استان تهران، سال چهارم، شماره پانزدهم، صص 63-43. بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_19736.html
- ملکی پور، احمد و رضائیان، کورش (1396). بازی‌های جدی در آموزش پزشکی: چرایی، چیستی، چگونگی. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره دوازدهم، شماره 1 و 2، بهار و تابستان، صص 113-100. بازیابی از:
http://jmed.ssu.ac.ir/browse.php?a_id=791&sid=1&slc_lang=fa
- میرایی مقدم، کیومرث (1395). ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آگاه‌سازی روسای کلانتری بر پیشگیری از وقوع بزهکاری نوجوانان در دبیرستان‌های ناحیه 2 مشهد در سال تحصیلی 1392-1393. فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی خراسان رضوی، شماره 30، دوره 7، صص 72-46. بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_15169.html
- غلامی، علیرضا (1389). نقش آموزه‌های دینی در پیشگیری از جرائم اجتماعی با تأکید بر فتاوی علمای شیعه و سنی. فصلنامه علمی تحقیقاتی محقق، سال اول، شماره 3، صص 88-67. بازیابی از:
<https://ebookshia.com/books/view/6763>
- واعظی نژاد، رضا (1387). نقش آموزش همگانی در ایجاد امنیت فرد. فصلنامه مطالعات امنیت عمومی.
- Beletsky, Leo, Thomas. Rachel, Shumskaya .Natalya(2015) Police Education as a Component of National HIV Response: Lessons from Kyrgyzstan. Drug Alcohol Depend. Author manuscript; available in PMC 2015 Nov 1.
- Javdani .Shabnam (2019)Policing Education: An Empirical Review of the Challenges and Impact of the Work of School Police Officers, merican Journal of Community Psychology · February 2019 with 221 Reads
- Newton, N. C., Conrod, P., Teesson, M., & Faggiano, F. (2012). School-based alcohol and other drug prevention. In Verster, J. C., Brady, K., Galanter, M. & Conrod, P. (Eds.), Drug Abuse andAddiction in Mental Illness: Causes

